

WWW.UNIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ш О Д У Н А В К А

№ 23.

У Суботу 3. Юнія

1844.

Х И М Н А Б О Г У.

Тебе, свѣте свы свѣтова,
 Свы духова, Тебе, душе,
 Тебе, Бога, духъ мой тражи,
 Тебе виче, Тебе зове,
 Свуда блуди на све стране,
 Теб' да нађе невидима,
 Теб' да позна несаздана!
 Там' по ноћи долна свѣта,
 Там' гди тама вѣчна влада,
 Гди е глувость безконачна
 Свуда широмъ разпрострта,
 Гди с' нечуе гласа смртна,
 И там' духъ мой Тебе тражи
 Жельно одвећ невидима.
 Ахъ! одъ нѣга зашт' се криешъ?
 На пребрзы свои крылы
 Тамо горе духъ мой лети,
 Онъ пролеће све свѣтове
 И предѣле све тайности,
 Небо плаво разпрострто,
 Изкићено са звѣздама,
 Духъ мой често размотрава,
 По простору там' Теб' виче.
 Жельомъ жаркомъ кичи духъ мой,
 Теб' да нађе виновника,
 Началника, пранзвора
 Свы тѣлеса, свы духова.
 Само слѣди духъ налази
 Быѣа Твога непонятна,
 Али сама Тебе, Боже!
 Нигди смотрит' нѣ кадаръ.
 Та зашто се непокажешъ
 Већ еданпутъ створителю?
 Зраци феба блистаюћи,
 На и онай садъ звѣзданий,

Теченіе звѣзда дивно
 По закону Твоме светомъ,
 Па и ово быће мое
 Увѣрава м', Ты да еси.
 Да, еси, Ты, свѣте свѣта,
 Духа мога створителю,
 Вездѣсуцій, непрећный,
 Свевидеій, свезнаюћий!
 Ты с' у мени, а я незнамъ,
 Свудъ си самномъ, а Т' невидимъ.
 Овай духъ мой естъ Твой светый,
 Ове речи Ты говоришъ.
 У пупольку мала цвѣта,
 У зачетку нѣжна плода,
 Тамо Ты си, когъ я тражимъ,
 Невидимо сакривеный,
 Там', гди гласна птица гвѣздо
 Мудро себи устроива,
 И онде си невидимый!
 Та сва жива Тобомъ дишу!
 Садъ, животе свы живота,
 Како да Те именуемъ?
 Да л' е име Бога сходно
 Твоіой снаги и высни?
 Какву славу да Ти даемъ,
 Кою пѣсму да Ти поемъ,
 Кадъ Те немож' увеличат'
 Гласъ човека немоћнога!?
 Нико Т' ништа немож' дати,
 Еръ свачіе све е Твое;
 Теби дакле савъ се даемъ,
 Одъ Тебе самъ, Теби идемъ!

Алекса Десимировићъ,
 Ученикъ Поетике.

НЪКЕ ПРИМЪТБЕ ДРА. М. І. С. У ПУТОВАНЮ ИЗЪ БЕОГРАДА ПРЕКО КРАГУВЦА У СРЕЗЪ ЛЕВАЧКІЙ.

(Настављено.)

Овде преноћимъ, и сутра данъ кадъ устанемъ, примѣтимъ, да е се и овде выше кућа съ ћерамидомъ покривены изградило. Чумићанима на особиту честь и похвалу служи, што велика пожертвованія на зиданъ цркве съ куломъ чине. — Одавде ме почне киша пратити, која е јоштъ преко ноћъ ударила, и башъ до Крагуевца допрати ме. На путу овомъ, кадъ низъ гай къ Петровцу будемъ, угледамъ више цигански чергій, кое ми да повода, о овомъ номадическомъ народу мыслити и говорити. Цигани, номадизирајући, донели су овај обичај јоштъ изъ Азіе и никако га нису ни до данасъ побацили, будући да имъ се никаква препрека у томе, као по другимъ цивилизованимъ европскимъ државама, нечини. Они се у Србији деле на Гурбетѣ и Лингурѣ*) или Цамбасе и Коритарѣ. Први имаю черге (обично изъ Козійне начинѣна матерія, одъ кое тако чергу устроје, да кадъ се на моткама разпне, колибу неку сачини), кое собомъ носе и гди годъ дођу, изъ нѣи себи кућу начинѣ. Ове обично близу градова (чаршија или вароши) разациню, будући да они најрадѣ са коњима тргую, т. е. промену чине, и изъ руку у руку препродаю. Лингури немаю чергій, но гди у планину дођу, да коекакову посућу, као: корита, кашике, заструге, вретена и т. д. граде, начокере какву годъ колибаци, да се одъ времена сакрити могу. И жене ѿмъ помажу радити, но оне обично иду по селима, те посуће за брашно, пиће, старо одѣло и т. д. меняю. А бабе и врачати знаду, кадъ ѿмъ ко шта даде, младе пакъ играти. Гурбетѣ су дружевниі него Лингури. —

У Крагуевцу кодъ з. и с. пребудемъ 2. дана, гди Выс. Г. К. и Р. посѣтимъ, одъ кои ме први и ручка удостои. — Крагуевацъ примѣтимъ, да е се повеличао и пољешао, а грађане, да у надежди добробытности живе. — Одавде ѿнемъ коня и узъ реку Ђидралицу, у којој много кречногъ камена има, похитимъ къ премиломъ ми рођени мѣсту Рековцу.

*) Име Лингура судимъ да одъ латинске речи „linnum, дрво“ долази, ерѣ они коекакове ствари изъ дрвета граде.

Овде съ родбиномъ обкруженъ проведемъ четири дана, и Ђурђевъ-данъ, као свое крстно име, съ браћомъ прославимъ. Неупуштајући се у церемоніално описиванъ прославляјући светителя, желимъ само у смотреню народне економіе или прибавоштеденя неколико речій проговорити. Кодъ наши е селяка у обичаю свое домаће патроне или заштитителѣ три дана славити.*) Први данъ или онај данъ, на комъ се светитель догоди, славити, бива изъ неке побожности и дружевности, и треба да се кодъ народа овај обичај храни. Но остала два дана, само да прилике пити а нерадити имаду, у обичаени су. Да овде не уземъ, што еданъ другомъ толико поједе и поіе, да бы се цела она кућа, која е славила, најманъ три мѣсеца мрсити и поити могла, него да само надницу, коју народъ у смотреню овога за едну годину изгуби, прорачунимо, па ћемо се текъ онда о штети, изъ овога обичая провизлазећој, увѣрити, чега ради овде слѣдује за примѣръ стављамъ:

Као што е познато, да свака кућа у Србији има свогъ заштитителя, когъ еданпутъ у години дана (изузимајући прекаћиванъ) слави, и то неслави се овај само онај данъ, на комъ се е светитель догоди, него јоштъ два работна дана. По овоме дакле свакій за радъ способанъ човекъ у Србији (изузимајући грађане) два дана преко године изгуби, и тако кадъ умножимо съ два цело за радъ способно людоство, кое я за примѣръ 400,000 узимамъ, то ће изићи 800,000 изгубљенихъ надница. Но ово јоштъ не доста, ерѣ оволико бы се само онда изгубило, кадъ бы цела Србија едногъ патрона у еданъ

*) Одкуда е се и одъ когъ времена кодъ нашегъ народа, патроне кућевне славити, уобичаило, вредно бы было испитати и дознати. Я судимъ да е се съ Христіанствомъ увело, и то тако, да е цело едно село, а и предѣлъ едногъ патрона славио, као што се и данасъ н. п. Спасовъ данъ или другій какавъ празникъ, носенъ крста, славленъ цркве и државнъ богомоли, прославя; по доцнѣ, кадъ су народъ обстоятелства изъ патриархална общества покренула, по различнимъ предѣланиа расеяла и едне люде съ другима помешала, омиајући се овога обштинскогъ светителя, почеле су га еднствене фамиліе славити, и тако обштински патрони постану еднствены фамиліи. Ово доста потврђава и онај обичај у народа, што се сви, едногъ светителя славени, рођацина називаю. Шта више и за греоту држе, кадъ кои свою рођаку, овимъ путемъ орођеу, за жену узме, кое догазуе да су не само некадъ у едној обштини живили, него да су и сви сродни. — Ђурђевчани се сви, па ма гди были, Топличанина називаю. —

давъ славила; али кадъ знамо, да много таки прославляюћи светителя има, као: св. Лука, Митровъ-данъ, св. Никола и т. д. и т. д., и да у свакомъ селу свакій светаць прославителя има, то я, Милутинъ, и Драгутинъ н. п. зовемо на св. Луку остале наше коншіе и изгубимо како мы, тако и позвани, осимъ данъ праздника, два дана; после петъ или десетъ дана дође н. п. св. Аранђель, садъ Аранђеловци зову такође све свое коншіе и изгубе съ њима заедно по два дана, и т. д. преко целе године, докле толико пута по два дана сви за радъ способни люди не изгубе, колико е таки кућевны патрона. А да таки прославляюћи светаца више преко године има, познато е, но я само 10 за примѣръ узимамъ. Дакле свакій човекъ преко године 10 пута по два дана, т. е. 20. дана изгуби. Слѣдовательно ако у Србији 400,000 за радъ способны душа има, изгуби се преко године 8,000,000 надница. Наднице пакъ кадъ бы съ едне на другу по 3. гроша узели, то народъ сваке године по 24,000,000 гроша, само у надници, изгуби.

Далъ упуштаюћи се са селяцима у разговоръ, запытамъ њ: „Е ли вамъ тежко по три дана славити?“ „Те како тежко, особито неплодне године,“ рекне еданъ, а другій продужи говорећи: „Вала, я бы волео јошть 5. талира данка платити, само да га три дана неславимъ*.“ На то я рекнемъ: „Па зашто тай обичай не одбаците и само по еданъ данъ, као маршиліе, неславите?“ „Та неможемо“, рекну ми, „еръ кадъ бы кон започео само онай еданъ данъ славити, то бы га другій изсмејвали и не бы на свети звали, а нико неће да буде осимъ людій.“ На то запытамъ: „Па бы ли вы волели, кадъ бы вама одъ власти дошло, да дуже одъ едногъ дана светитель не славите?“ „Како не бы Богъ съ тобомъ,“ одговоре ми, „и то бы за насъ велика срећа была.“ —

(Конаць слѣдуе.)

ТЕСКОБА ЕДНОГЪ ПУШКАРА.

У одной збирки достопамятностей Наполеоновы у Паризу на свѣтъ изишавшой, између осталого и ово се налази. — Кадъ се Напо-

* А пуно право има, еръ за она два дана пашаѣ 80. ока ков вина, ков ракіе поіе му се, ков кадъ бы по грошъ продо, ето му 80. гроша, а еди му е што се по 2. или 3. брѣва поеду!!

леонъ јошть у првимъ годинама свога царствованя, у време кадъ се тайны убица бою, на путь у Белгию спремао, даде онъ себи некогъ искусногъ пушкара дозвати, и наручи му еданъ одъ свакогъ оружія безопасный оклопъ. Овай се прими посла, и заиште 18,000 франка. На уреченый рокъ донесе онъ свой израдъ. Царъ му садъ заповеди, да га обуче. Кадъ га е овай обуко, узме Наполеонъ два пиштоля и напишани првый у прси њгове съ намѣреніемъ, да види оће ли оклопъ тѣне одбити! Тѣне одскочи натрагъ. „Окрени се само“ рекне му царъ. Онъ опали изъ другогъ пиштоля у леѣа, да види оће л' и овде оклопъ пробу одржати. Садъ е већъ мысліо сиромѣ художникъ, да ће оклопъ поустити, но онъ срећомъ опетъ nebude пробіенъ. Јошть съ едномъ ловачкомъ пушкомъ прокуша царъ оклопъ на трбуу пушкара и опетъ, као годъ и пре, срећно сохрани овай израдъ свогъ художника. — „Колико заковашъ?“ упыта напоследку задовољно Наполеонъ. „18,000 франка,“ одговори тихимъ и дркћућимъ гласомъ пушкарь. — Наполеонъ е јошть еданпутъ толико за оклопъ положио.

Светозаръ Јовановићъ.

АНЕКДОТЕ.

Фридрихъ Вилхелмъ III., краљ Прускій, добые одъ свое кѣри, садашнѣ Царице Руске, еданъ особито реткій цвѣтъ на поклонъ. Овай е цвѣтъ стаю у стакленой башти у Шарлотенбургу, и за краля е одъ неоцѣниме вредности быо. Еднојутро отиде краљ да види цвѣтъ; ал' овай е быо превалѣнъ и пребіенъ. Лютитъ викне краљ на баштована: „Тежко том', тежко том', ко ми е овай цвѣтъ пребіо!“ „Ваше Величество,“ проговори дркћућій настоятель баште, „јучеръ е овде было едно друштво изъ Берлина; и ова се несрећа догодила дворскомъ савѣтнику . . .“ „Ћути!“ уђе му краљ у рѣчь, „я нећу да му знамъ име. Заръ ты ниси чуо, шта самъ казао?“

Истыи краљ имао е едногъ старогъ ађутанта, полковника Милаховскогъ, кои е врло сиромѣ быо и оскудно живіо. Краљ му пошилъ еданъ малый портуфилъ на подобіе какве књиге, и у њга 500. талира метне. После некогъ времена сретне краљ реченогъ полковника. „Но?“ — запыта га краљ — „како вамъ

се допада оно дѣло, кое самъ вамъ послао?"
 „Изредно, Ваше Величество,“ одговори полковникъ, „и то тако узбудително, да другу свезку нестрпљиво очекуемъ.“ Краљ се насмје, и на полковниковъ именъ данъ послаъ му опетъ еданъ португилъ подпуно онакй као и првй; но на овомъ горе на корици напише: „Ова књига више нема, него две свезке.“

Д. Авраамовић.

ЛИСИЦА ПРЕВАРЕНА ОДЪ ПЕТЛА.

(Съ Нѣмачкогъ.)

Лисица, коя е едномъ човеку много пилића подавила, падне најпосле у замку, коя е за ню намешћена была. Ухваћена замоли петла, да јој ту доброту укаже, и еданъ ножъ донесе, коимъ бы замку расећи могла; и ако јој неће и то учинити, а онъ нека господару о томъ ништа неговори, ербо е мыслила, да ће моћи зубма жицу по жицу лако раскинути, и тимъ начиномъ своју слободу опетъ получити, и смртъ избећи. Пето јој обећа, да ће најоштри ножъ донети. Онъ дакле отиде, као да га донесе; но то е само зато учинио, да свомъ господару новъ гласъ донесе, да е лисица ухваћена, приповѣдивши му све, што е она говорила. Лисица чекајући повратакъ петловъ съ великимъ немиромъ, сва се задркће, кадъ види господара, гди съ колцемъ у руци иде, коимъ ю е тако ударіо, да е она већъ издишући рекла: „Како самъ я безумно учинила, што самъ се петлу повѣрила, комъ самъ толико кокошју посла.“

НАРАВОУЧЕНІЕ.

Ко другомъ што зло учини, бива кадъ тадъ зато казнѣнъ.

Анђелия Лазичева.

ХИНЕЗКА ИЗРЕЧЕНІЯ.

Онога, кои е у чизма, непознае ни еданъ, кои е у ципела.

Разговоръ е човека као стрела, онъ лети управо на нишанъ; разговоръ пакъ жене подобанъ е сломљеной лепези.

Човекъ може рибу и у дубокой води съ мрежомъ уловити, и орла по воздуху летећегъ устрелити; ал' человеческо срце у одстојанію едне стене неможе познати.

Сви су люди одъ природе еднаки, ал' ий воспитаніе прави нееднакима.

Ж Е Н Е.

Да срећно живи и себи свагда еднака остане, мора лепа жена млада умрети, добродѣтелна пакъ дубоку старость достићи.

Само ону жену за супруга изабрати вала, коя, кадъ бы мужъ была, пріатељ бы намъ была.

Ништа жени тако на честь неслужи, као нѣна собствена стрпљивость, а ништа тако на срамоту, као стрпљивость нѣнога мужа.

Съ достоинствомъ само се еданъ путь може бити супруга и удовица.

Дѣца се само одъ свои матерій добро негују, мужеви само одъ свои супруга.

Жене држе све за невино, што оне чинити дрзаю.

Н О В А К Н Ъ И Г А.

Французкй 'Букваръ заедно са читаоницомъ и употребљенію учеће се младежи србске. Урећенъ и изданъ Алексѣмъ одъ Околскй, Профессоромъ Французкогъ езика у Лицеуму Княжества Србскогъ. Abécédaire et Premières lectures Françaises. У Београду при правителственой књигопечатњи 1843. — Съ приключенымъ „Малымъ Рѣчникомъ“ (Vocabulaire). — На 8-ку, стр. 150.

Читаоница горня изишла е јоштъ у мѣсцу Септембру прошасте године, садъ пакъ приданъ јој е „Французко-србскй рѣчникъ“ премда малый, но будући е за ню (читаоницу) опредѣљенъ и довољенъ, зато е одъ велике ползе за учећу се младежъ србску и за любитель Французкога езика. Овай рѣчникъ заедно съ читаоницомъ може се добыти у правителственой књигопечатњи и кодъ познаты књигопродаваца.